సంచార పరిశోధనాలయం

ఉపోద్ఘాతం :

ఊరుకో ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ ఉద్భవిస్తోంది. కొన్ని ఊళ్లలో ఒకటి పెడ్తే సంతృప్తి పడి ఊరుకోక రెండు మూడు పెట్టించుకొంటున్నారు. ఆ మధ్య తీసిన లెక్కల ప్రకారం ఏడాదికి 16,500 మంది బి.ఇ్యులు, 2700 మంది ఎమ్.ఇలు, 150 మంది డాక్టరేట్లు మన దేశంలో తయారవుతున్నారు. 140 ఇంజినీరింగ్ కళాశాలల నుంచి బయట పడ్తున్నారు. (ఇప్పుడు డిగ్రీ స్థాయిలో 350 కళాశాలలున్నాయి. వీటిలో 68 వేల మంది విద్యార్థులు చేర్తున్నారు - 1993 లెక్కల ప్రకారం). దేశంలో ఉన్న "ఇంజనీరింగ్ మేష్టర్లు" కొందరు కొత్త కాలేజీల్లో సర్దుకొన్నారు. కొత్త కాలేజీల్లో ఖాళీలు నిండలేదు గాని పాత కాలేజీల్లో ఖాళీ లేర్పడ్డాయి. కాలేజీలు పుట్టుకు వచ్చినంత వేగంగా దేశంలో ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ పెరగలేదు. ప్రయోగశాలలకి కావలసిన పరికరాలు, పనిముట్లు తయారుచేసే కంపెనీలు కొద్దే ఉండి "టెక్" చూపిస్తున్నాయి. ఒకటి కద్రువ సంతానంలాగా బిల బిలా పుట్టుకువస్తుంటే రెండవ వర్గం వినుత సంతానం లాగా తాపీగా వాటి టైముని తీసుకొంటున్నాయి.

ఈ విషయం నా దృష్టికి తెచ్చిన ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ ఎలక్ట్రికల్ ఇంజినీరింగ్ ప్రొఫెసర్లకి జమిలిగాను, సహాధ్యాయుడు వారణాసి సీతారామ్‌కి ప్రత్యేకంగాను నా కృతజ్ఞత. శతకోటి దరిద్రాలకి అనంతకోటి ఉపాయాలుంటాయిట. ఈ సంచార పరిశోధనాలయం సీతారామ్ సూచించిన అటువంటి ఉపాయం!

★

కథా ప్రారంభం :

సిద్దయ్య వచ్చి ఆరు బయట అల్లుడి కెదురుగా పడక్కుర్చీలో కూర్చుని చుట్ట తీసి వాసన చూసి ముట్టించాడు.

"ఏట్రా, అల్లుడూ మనూరేమన్నా మారిందా?" అని అడిగాడు.

"నా పెళ్లి కెల్లా ఉందో ఇంకా అల్లాగే ఉంది. ఎక్కడ వేసిన గొంగళి అక్కడే అన్నట్టు" అన్నాడు సదరు అల్లుడు గోపన్న.

గోపన్న అసలు పేరు గోపాలరావ్. ఆఫీసులో అందరు డాక్టర్ గోపాల్ అంటారు. భార్యమణి మాత్రం, అందర్లోను "గోపీ డియర్," "డాలింగ్ గోపీ" అనీ, ఏకాంతంలో "నా పిచ్చి గోపీ" అని పిలుస్తుంది. ఆ పిల్ల అతగాడితో అమెరికా వెళ్లి వచ్చినప్పటి నుంచి రంగూ వాసనా రుచి లేని "ఏమండి" అన్న పిలుపు పిలవటం మానేసింది. ఇండియాలో అక్కడక్కడ పూర్తి అమెరికా నాగరకతతో విలసిల్లే భూభాగాలున్నాయి. అటువంటి ఓ ఉత్తర భూభాగంలో గోపాలరావ్ సైంటిస్టు సి గా ఉన్నాడు.

మణి పుట్టి పెరిగిన ఊర్లో మాత్రం, ఎంత మేనరికమైన మరీ మొగుడంటే ఇంత అలుసు పనికిరాదని మణిని మందలించే జనాలు బతికుండటం చేత, భర్తని కాస్త మన్నించి మాట్లాడ్తూ ఉంటుంది.

"ఆయనకి మనూరు నచ్చదు నాన్నా! ఏ అల్లుడికి అత్తారి ఊరు నచ్చుతుంది కనుక" అంది మణి, అరుగు మీద కూర్చుని మల్లెపూల దండ గుచ్చుకొంటూ.

"అల్లుడికీ వూర్నచ్చలేదంటే తప్పేటుంది? మనూళ్లో నచ్చడానికేటుంది? ఓ మెడికల్ కాలేజీనా! ఓ ఇంజినీరింగ్ కాలేజీనా! ఇయ్యి ఏయీ లేకుండా మంచి ఓటల్స్, సినిమా ఆళ్లు ఎట్టా వస్తయి? అవి లేనూరు నచ్చమంటే ఎట్టా నచ్చుద్దే!" అన్నాడు సిద్దయ్య. ఆ మాటల్లో నిస్పృహ కంటే ఆ విషయంలో ఏదో చెయ్యాలన్న తపన ఉంది.

"ఊరెల్లా ఉందని నువ్వంటే ఎదుగూ బొదుగూ లేదన్నాను కానీ ఇక్కడ హోటళ్లూ సినిమా హాళ్లూ లేవన్నానా? అయినా మా ఊళ్లో లేవని వాటి కోసం ఇంత దూరం మేము రాలేదు కదా! నీ కోసం వచ్చాం" అన్నాడు నొచ్చుకొంటూ గోపన్న.

"నువ్వాటి కోసం రాలేదు లేవోయ్. కాని వచ్చాక అయ్యుంటే కాస్త కాలచ్ఛేపంగా ఉండేదన్నాను. అయ్యి ఆటంతటవి ఎక్కడ పడితే అక్కడ మొలుచుకొస్తాయేటి? ఆటికి సరైన కండిసన్సుండాలి. ఆటి కోసం తపించే జనం ఉండాలి. అప్పుడయ్యే ఏర్పడ్తాయి" అన్నాడు సిద్దయ్య.

"బావుంది మావయ్యా! నవ్వు మరీను. వీటి కోసం ఊరూర ఇంజినీరింగ్ కాలేజీలు మెడికల్ కాలేజీలు స్థాపించాలంటావు? గవర్నమెంటు దివాళా తీస్తుంది అల్లా చేస్తే."

"లేకపోతే మానేసినట్టు, మద్దెలో ఛస్ ఆళ్లనెవళ్లెట్టమన్నారోయ్. జనమే స్థాపించుకొంటా రడ్డు తగలకుండా ఉంటే. బోడెమ్మ చేసే సాయం ఏటంటే ఎదుర్రాకుండటమే అని శాత్రం."

"జనం పెట్టేవంటే ప్రైవేటు కాలేజీలన్నమాట. విద్యనమ్మే కాలేజీలంటే నాకు సదభిప్రాయం లేదు."

"ఈ రోజుల్లో యిద్య నమ్మని స్కూలుగాని, కాలేజీగాని యాడుంది? ఎంత కమ్మి తోందన్న దాంటోనే తేడాలు. డొనేసన్, డొనేసన్ అంటూ తీసి పారెయ్యకు! నేసన్ అన్నమాట డొ- నేసన్ అన్న మాటలో దాక్కునుంది. దాన్ని డొ-నెసన్ అన్రాదుట. డు-నేసన్ అనాలట. డి డి ఓ....డు.... అంటే చెయ్యి అని అర్థం. దేశాన్నేటి చెయ్యాలి? బాగుచెయ్యాలి. దేశాన్ని బాగు చెయ్యడం కోసమెట్టిందే డొనేసన్! ఏట్రా డంగైపోయావా! ఇదంతా మన స్వంతం కాదు. ఆ మద్దె డొనేసన్ల మీద దుమారం లేస్తే, ఓ బాగా నదువు కున్నాయన ఆటిని సమర్థిస్తూ ఈ ముక్కలైప్పాడు. ఆయన ఎటువంటి ఎదవ పనినైనా కూడా తన తెలివి తేటల్తో సమర్థించ గలడట" అన్నాడు సిద్దయ్య పక పకా నవ్వుతూ.

"ఈ ఊళ్లో ప్రైవేటు కాలేజీ పెట్టడాని కెవరైనా ముందుకొస్తున్నారా?" అని అడిగాడు గోపాల్రావు.

"మన కులపోళ్ల కింకా ఓ కాలేజీ అంటూ ఏర్పడలేదు కదా! అందుకని మనోళ్లే ఎడ్డారి అనుంటున్నారు"

"కులానికోటా! కులాల మీద ఆధారపడి కాలేజీలు పెట్టడం అసహ్యం కదూ!" అన్నాడు గోపాల్రావు. నలుపు తెలుపు అన్న కులాలున్నందుకు అమెరికాలో ఎంత గొడవ జరుగుతున్నది! రంగుని బట్టి కులాలుగా ఏర్పడటాన్ని భారతదేశం ఎన్ని చోట్ల ఎంత తీవ్రంగా నిరసిస్తోంది! అటువంటిది భారతదేశంలోనా ఈ అప్రదిష్ట పన్జరగటం!

"ఏట్రా ఆ ఎర్రికుట్టి మాటలు. పెతీదానికి కులాలకి సంబంధం ఉంది. పెబుత్వాలు కులాల బలం మీద నిలబడ్తాయి. కులాల సపోర్టు లేక కూలి పోతాయి. పదవుల పంపిణీ జరిగేది కులాల వారీగానే కదా! ఆఖరికి రాజ్యాంగంలో కూడా స్పెసల్గా కులాల గురించి ఓ ముక్క చెప్పారు. ఆ కులాల్నే ఎస్సీ లన్నారుట. అద్నూపి మా మాటేటి అంటూ బేరాలెట్టిన కులాల్ని బిసి లన్నారుట. ఈ ముక్క తెలివైన ప్రొఫెసరే చెప్పాడు. అందైత మన దేశం చల్లగా ఉండాలంటే కులాల ఊస్తప్పదురా గోపన్నా!"

"బావుంది"

"ఒప్పుకొన్నావు కదా! రేపు మన సుబ్బయ్య కార్లో బయల్దేరి దగ్గర్లో ఉన్న తాటిపాకారి ఇంజినీరింగ్ కాలేజి ఎట్టా ఉందో యవారం ఏటో చూసొద్దాం. దానివల్ల మనక్కొంచెం అయిడియా ఉంటది. నువ్వు చదువుకున్నోడివి కదా మాతోరా మాట సాయంగుంటది."

"సరే కానీ"

"నాన్నా! నేనూ వస్తాన్నాన్నా! కార్లో చోటుంటుందా?" అని ముద్దుగా అడిగింది సిద్ధయ్యని కూతురు మణి.

"రా తల్లీ! నీకు లేకపోతే ఎవరికీ ఉండదు" అన్నాడు సిద్ధయ్య.

అతనికి కూతురు కోసం ఎంత త్యాగమన్నా చేస్తాడు! ఎంత అఘాయిత్యప్పనైనా నిశ్చింతగా చేస్తాడు.

మర్నాడు సుబ్బయ్య ఎంబాసిడర్ కార్తీసుకొనివచ్చి వీధిలో నిలబెట్టాడు. డ్రైవర్ పక్కన గోపాల్రావ్, అతన్ని ఆనుకొని మణి కూర్చున్నారు. వెనకసీట్లో ఘనకాయులైన సిద్ధయ్య, సుబ్బయ్య సర్దుక్కూర్చున్నారు. కారు ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ దిశలో కదిలింది.

"మన మంత్రి గారికింకా రెండేళ్లే గడువుంది, ఆయనన్నట్టు ఇరవై మైళ్లకో ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ స్థాపించడానికి. ఆ తరువాతి ఎన్నికలు, కీడెంచి మేలెంచమన్నారు" అన్నాడు సుబ్బయ్య.

"మరే ఈ కాలేజీకి మన వూరికి ఇరవై మైళ్ల దూరం, మనూళ్లో కాలేజీ ఎడ్తే ఎర్రాయన సంతోసిస్తాడు" అన్నాడు సిద్ధయ్య.

కారు సరిగ్గా ముప్పైరెండు కిలో మీటర్లు పోగానే, స్పీడా మీటరు రీడింగ్స్ చూస్తూ కూర్చున్న గోపాల్రావు,

"ఏదీ ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ కనపడదేం?" అన్నాడు ప్రశాంతంగా.

"మరే ఏది?" అన్నాడు సుబ్బయ్య.

"కారాపి అడుగుదారి" అన్నాడు సిద్ధయ్య.

కారాగింది. దూరంగా కల్లు పాకల లాంటివి కనిపిస్తున్నాయి. ఊరుందని సూచిస్తూ జనం కూడా కనిపిస్తున్నారు. అటుకేసే సైకిల్ మీద, వీళ్ల కారుని దాటుకొని పోబోతున్న కుర్రాడ్ని గోపాల్రావు చూసి పిలిచి,

"ఎక్స్‌క్యూజ్‌మి. ఇక్కడో ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ ఉండాలిట?" అని అడిగాడు.

"తాటిపాక వారి ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ యేగా?" అని అడిగాడు ఆ అబ్బాయి.

"కావచ్చు."

"అక్కడ తాటి పాకలు కనిపించడం లేదూ! అదే కాలేజీ"

"అయ్యా కాలేజీ బిల్డింగులు?"

"అయ్యా! అయ్యే మా బిల్డింగులు. చూడండి ఇప్పుడు తొమ్మిదింపావు అయింది. క్లాసు తొమ్మిదిన్నరకైపోతుంది. ఆ లోపల నేను జేరుకోకపోతే ఎటండెన్స్ పోతుంది; అందుకని

తొమ్మిదిన్నర లోపల అక్కడకి చేరుకోవాలి. లేకపోతే మా ప్రిన్సిపాలు తాట వలుస్తాడు.... సెలవిప్పించండి" అని సైకిల్ పెడల్ ఝాడించాడు.

"ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ అంటే ఇంద్రలోకం అంత వైభవంగా ఉంటుందనుకొన్నాను" అన్నాడు సుబ్బయ్య.

"ఏమో ఉందేటో! దగ్గిరిగా ఎళ్లి చూద్దారి! డ్రైవర్ అటుకేసి పోనీ" అన్నాడు సిద్దయ్య.

మరో కిలోమీటర్ పోయేసరికి తాటిపాకవారి ఇంజినీరింగ్ కాలేజి అని ఓ తాటి మట్ట మీద వ్రాసి ఉంది. ఈ తాటి మట్టని మరో రెండో తాటి మట్టలు మోస్తున్నాయి. మూటిని కలిపి స్వాగత ద్వారంలా ఏర్పరచారు.

అందరు కారు దిగి ప్రిన్సిపాల్ పాక కేసి నడిచారు. ఆయన వీళ్లని సాదరంగా ఆహ్వానించారు. విసురుకోడానికి తాటాకు విసినకర్రలిచ్చాడు. తాగడానికి మంచినీళ్లిస్తూ, "చుట్టూ ఉన్నవి తాటిచెట్లు.... తాగడానికి పాలిచ్చినా మరోలా భావిస్తారు పుచ్చుకొనే వాళ్లు, చూసే విద్యార్థులు అందరు. అందుకని నీళ్లే ఇస్తున్నాను" అన్నాడు వినయంగా.

కొద్ది నిముషాల తరువాత వచ్చినవారి వైన మెరిగి, "పదండి కాలేజీ చూపిస్తాను. "ఇది నూరు మంది పట్టే లెక్చర్ హాలు", "ఇది డ్రాయింగ్ హాలు" అంటూ ఒకొక్క పాకనే పరిచయం చేసాడు.

ఇంతట్లో దుమ్ము లేపుకొంటూ ఓ లారీ వచ్చింది. క్లాసుల్లో ఉన్న విద్యార్థుల్ని విడిచి పెట్టారో, వాళ్లే స్వతంత్రం ప్రకటించి బయట పడ్డారో కాని అంతా బిల బిల మంటూ బయట పడ్డారు. లారీ ముందుగా మూడు క్యూల్లో నిలబడ్డారు. సిద్దయ్యా వాళ్ల దగ్గర "క్షమించండి మళ్లీ వస్తా" అంటూ ప్రిన్సిపాల్ సెలవు తీసుకొని లారీ ఫ్రంట్ సీట్లో కూర్చుని వచ్చిన శాస్త్రీతో మాట్లాడేందుకు వెళ్లిపోయాడు. ఆయన్తో ఆయన బృందం వెళ్లింది.

బయట నిలబడ్డ సిద్దయ్య బృందం బయట జరుగుతున్న కోలాహలానికి శ్రోతలు, కదలికలకి ప్రేక్షకుల అయ్యారు. లారీ మీద ఏవో చిన్న చిన్న బల్లలు, బల్లల మీద ఏవో వస్తువులు ఉన్నాయి. లారీ మీద మొబైల్ అని వ్రాసి ఉన్న అక్షరాలు కన్పిస్తున్నాయి. మిగిలిన అక్షరాలేవో తెలియకుండా వాటి మీద ఆర్టీసి బస్సులు స్ట్రైకని, ఇంజినీరింగ్ కాలేజి విద్యార్థులేదో ఊళ్లో నిరసన వ్రతం చేస్తున్నారని, మరో ఊరు హాస్పిటల్ డి.ఎమ్.ఓ గారు నరరూప రాక్షసుడుగారని స్లోగన్స్ వ్రాసున్నాయి. తెలుగులో "లయం" అన్న అక్షరాలు కనిపించీ కనిపించకుండా ఉన్నాయి.

క్యూల్లో విద్యార్థులు "అష్టోత్తరం ఒకటి", "తోమాల సేవ ఒకటి", "కళ్యాణం ఒకటి" అని చెప్పి ఎవరిక్కావలసిన టిక్కెట్లు వాళ్లు కొనుక్కుంటున్నారు.

"ఓహో ఇది సంచార దేవాలయం కాబోలు. చుట్టుపట్ల ఏ గుడి లేకపోతే మేనేజ్‌మెంట్ భక్తితో చేసిన ఏర్పాటు అయి ఉంటుంది" అని ఊహించాడు గోపాల్రావు.

ఇంతట్లో ఒక జీప్ బుర్‌మని శబ్దం చేసుకొంటూ వచ్చి ఆగింది. అందులోంచి దిగిన ఆ సామిని చూస్తూ "ఏటి రామకిట్ట రాజుగారిట్టా వచ్చారు!" అని సిద్దయ్య పలకరించారు.

"సిద్ధయ్యగారా! ఆయ్ బావున్నారా? కాలేజీ పెడ్తున్నారంటగద, మంచి పన్జేస్తున్నారు" అని రామకృష్ణరాజు కుశల మడిగారు.

"ఆ ఏదో ఎడ్తున్నాం. ఈయన సుబ్బయ్య, మా అమ్మాయి, అల్లుడూ, మీ కాలేజీ ఎట్టా నడుస్తుంది?" అని సిద్ధయ్య అడిగాడు.

"బాగానే నడుస్తోంది. మాకు ఈ లారీతో పని బడి ఇల్లా వచ్చాం. ఓయ్ డ్రైవర్! మీ ప్రొప్రైటర్ గారేరి?" అని అడిగి ఆయన ప్రిన్సిపాల్ ఆఫీసులో ప్రిన్సిపాల్‌తో ఉన్నాడని తెలుసుకొని "పదండి లోపలికెళ్దాం. పరిచయం చేస్తాను. మీకూ అవుసరం రావచ్చు కాలేజీ పెడ్తున్నారు కదా!" అన్నాడు సిద్ధయ్యతో రామకృష్ణరాజు.

మణి, గోపాల్రావు బయటే ఉంటామన్నారు. అరగంట పోయాక సిద్ధయ్య, సుబ్బయ్య నవ్వుకొంటూ బయటికి వచ్చారు.

"ఇన్ని ఈళ్లుంటే ఊరుకోటేం కర్మ, పేటకో ఇంజినీరింగ్ కాలేజీ ఎట్టుకోవచ్చు" అన్నాడు సిద్ధయ్య.

"మరే" అన్నాడు సుబ్బయ్య.

వాళ్లిద్దరు కారెక్కి కూర్చున్నాక గోపన్న, మణి కూడా ఎక్కారు. కారు తిరుగు ప్రయాణం మొదలు పెట్టింది.

"ఈ సంచార దేవాలయం ప్రతీ కాలేజీకి వెళ్తుందిటా?" అని అడిగాడు గోపన్న.

"ఇది సంచార దేవాలయం కాదురా గోపన్నా! ఇది సంచార పరిశోధనాలయం" అన్నాడు సిద్ధయ్య. అని డ్రమాటిక్‌గా ఆగాడు. గోపన్న అడగనే అడిగాడు.

"అదేమిటి? దాని కథేమిటి?" అని.

సిద్ధయ్య మణికేసి ఓసారి తేరి పార చూసి కళ్లు మూసుకుని అదేమిటో దాని కథ ఏమిటో చెప్పాడు.

ఊరుకో ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ పెట్టడానికి పర్మిషన్ తెచ్చుకోడం కష్టమేమీ కాదు. దానికి సుగమమైన మార్గాలు ఏర్పడ్డాయి. ఎవర్నెప్పుడు, ఎక్కడ, ఎలా చూడాలనేది అనుభవం ఉన్నవాళ్ల నెవర్నడిగినా చెప్తారు. పోతే కాలేజీ బిల్డింగ్స్ కట్టుకోడానికి సిమెంటు దొరకదు. స్కిల్డ్ లేబర్, తాపీ మేస్త్రీలు దొరకరు. పాకలైతే విద్యార్థుల చేతో, సీటడగటానికి వచ్చిన తండ్రులచేతో వేయించవచ్చు. గొడ్ల పాకలున్న ఖాళీ స్థలాలుంటే స్థలంతో పాటు వాటిని కొనుక్కొని లబ్ది పొందవచ్చు. కాని లాబొరెటరీలు పెట్టాలంటే కుదరదు. కాలేజీలు కుక్క గొడుగుల్లా మొలుచు కొస్తున్నాయి కదా అని సైంటిఫిక్ ఎక్విప్‌మెంట్ మాన్యు ఫాక్చర్‌చేసే కంపెనీలు పోటీపడి అదే రేట్లో పుట్టుకురావు కదా! ఒకటి కద్రువ సంతానం. మరోటి వినుత సంతానం, అందుచేత కొత్త కాలేజీ లిరవై ఉన్నా సప్లై కంపెనీ ఒకటే ఉంది. అందుకని అన్ని కాలేజీలు వాళ్లక్కావలసిన ఎక్విప్‌మెంట్‌కి ఆ కంపెనీకీ ఆర్డరిచ్చారు. ఆ కంపెనీ పెట్టి ఇరవై సంవత్సరాలైంది. ఆ ఇరవై సంవత్సరాల్లో మొత్తం ఎన్ని ఆర్డర్లు వచ్చాయో, ఈ ఒక్క సంవత్సరంలో ఆ కంపెనీకి అన్ని ఆర్డర్లు వచ్చాయి. గురుడు గుక్క తిప్పుకోలేకపోయాడు.

అందరు "మాకు ముందుగా ఇవ్వాలంటే మాకు ముందుగా ఇవ్వాలి" అన్నారు. ఆ కంపెనీ "మీకు ముందంటే మీకు ముందని" వాగ్దానాలు చేసింది. రాత్రీ పగలూ పన్జేసి సకాలంలో అయిదు కాలేజీలకి సప్లై చేసింది. ఆరో బాచ్ తయారయ్యేసరికి పరీక్షలు దగ్గర పడ్డాయి. దాన్ని ఏ కాలేజీ కిచ్చినా మిగతా పధ్నాలుగు కాలేజీలకి కోపం వస్తుంది. కేసులు పెడ్తారు. యూనివర్సిటీలో దేన్నైనా సపోర్ట్ చెయ్యగల తెలివితేటలున్న ప్రొఫెసరున్నాడని చెప్పుకొన్నాం కదా! అతగాడిల్లాంటి ప్రాణ సంకట పరిస్థితుల్లో తగు మాత్రపు ఫీజుకి తరుణోపాయాలు సూచిస్తాడని తెలిసి ఈ కంపెనీ అతన్ని కలుసుకొంది. అతని సలహా మేరకు ఈ కంపెనీ ఆరో బాచ్ ఎక్విప్‌మెంటుని ఎవరికీ డెలివర్ చెయ్యకుండా దాంతో ఓ సంచార పరిశోధనాలయం ఏర్పాటు చేసాడు."

"మరి స్టూడెంట్స్ కొనుక్కుంటున్న అష్టోత్తరం, తోమాలసేవ- కళ్యాణం టిక్కట్ల మాటేమిటి?" అని అడిగాడు గోపాల్రావు.

"వస్తున్నాను. తొందరపడమాకు. ఏడాది కోర్సు మూడ్రోజుల్లో పూర్తవ్వాలంటే మాట్లా!"

"మూడు రోజులా?"

"కాక మూడు నెలలా? లారీ నీ ఊళ్లో ఉంచేత్తే మిగిలిన కాలేజీల మాటో? ఆళ్ల కీయనిచ్చిన మాటో?? మూడంటే మూడే రోజులుంచుతాడట బండీనీ ఊళ్లో. మళ్లీ పరీచ్చల సమయంలో తెచ్చి కాలేజీలో నిలబెట్టడాని కొప్పందం" సిద్దయ్య చెప్పుకొచ్చాడు.

విద్యార్థులకి మూడు ఆప్షన్స్ ఇచ్చారు. ఒకటి: చెయ్యాల్సిన ఎనిమిది ప్రయోగాలకి ప్రశ్నోత్తరాలలాగా తయారు చేసిన సైక్లో స్టైల్డ్ నోట్సు కొనుక్కోడం ఒకటి. దాన్ని అష్టోతరం అంటారు. ఆ నోట్సు దగ్గర పెట్టుకొని తోమాలసేవ టిక్కెట్లు కొనుక్కున్న విద్యార్థులు ప్రయోగం చేస్తుండగా పక్కన నిలబడి "అదిగో బొమ్మలో చూపించిన ఎనిమిదో నంబర్ నాబ్. దాన్ని కుడివైపుకి తిప్పి ఎడం కన్నుతో ఆ లెన్సులోంచి చూడాలి" అని చెప్పుకొంటూ వాచ్ చేస్తారు ఈ టిక్కెట్టు కొనుక్కున్న వాళ్లు. దీని ధర తక్కువ.

రెండు : ప్రతీ ఎక్స్‌పరిమెంటు స్వంత చేత్తో చేసుకొని చూసుకొనే ఆప్షన్ - దీని ధర, ముందు దానికంటే హెచ్చు. అయితే ప్రయోగం అయ్యాక ఎవరి పరికరాలు వాళ్లే తోమి శుభ్రపరచి పోవాలి. ఆ ప్రొఫ్. రైటర్ "మీరా యాపరేటస్ మర్చిపోకుండాతోమాల" అని చెప్తాడని దీనికి తోమాలసేవన్న పేరు పెట్టారు.

మూడు : అన్నింటిలోకి ఉత్తమమైన ఆప్షన్ కల్యాణం. ఇది విద్యార్థుల కల్యాణం నిమిత్తం ఏర్పాటైంది. ఈ టిక్కెట్టు కొన్న వాళ్లకి కంపెనీ యే ఎక్స్‌పరిమెంట్లు ఎల్లా చెయ్యాలో చేసి చూపిస్తుంది. వ్రాసిన రికార్డులను రెడీమేడ్‌గా ఇస్తారు. కాండిడేటు దాని మీద తన పేరు వ్రాస్తే చాలు. పరీక్షల్లో ఎగ్జామినర్ తల తిప్పినప్పుడు రీడింగ్ తీసి పెడ్తారు. కాల్‌క్యులేషన్స్ చేసి పెడ్తారు. కాండిడేటు పేపరు మీద తనకి తోచింది వ్రాస్తే చాలు. అది కంపెనీ వాళ్లు కొట్టేసి సరైన జవాబులు వ్రాస్తారు. అయితే కాండిడేటు మాత్రం పేపరు మీద కరెక్టుగా

నంబరు వేయాలి! అది చేస్తే ఇంక కల్యాణం టిక్కెట్టు కొన్న విద్యార్థి పాస్ అవడం గారెంటీ. అతనికీ పద్ధతి కల్యాణప్రదం.

"అదిరా. ఆ సంచార పరిసోదనాలయం కత" అని సిద్దయ్య ముగించేసరికి కారు వాళ్ల ఊరు జేరింది.

గోపన్న "ఇల్లా చదువుకొని పాసైన వాళ్లే ప్రభుత్వపు లాబ్స్‌లో చేరి ఏదన్నా చెయ్యాలంటే భయపడ్తూ కూర్చుంటారు. వీళ్ల మీద ఆశ పెట్టుకొని అశేష ప్రజానీకం మంచి రోజులు వస్తాయని నమ్ముతూ ఉంటుంది" అనుకొన్నాడు భారంగా.

మణి గోపీకేసి 'బాధపడకు' అన్నట్టు చూసింది.

- ఆంధ్ర సచిత్ర వార పత్రిక, '83

★